

ZESZYT METODYCZNY **1**
NR

Metodycy radzą

część II

Przedmioty humanistyczne

Wyższa Szkoła Pedagogiczno-Techniczna w Koninie

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

„Dobrze przygotowany nauczyciel przyszłością oświaty” projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Komitet redakcyjny

mgr Małgorzata Grobelna (część polonistyczna)

mgr Wiesława Matlejewska (część historyczna)

Opracowanie graficzno – elektroniczne

inż. Łukasz Wróbel

Projekt okładki

inż. Jolanta Szczepaniak

ISBN 978 – 83 – 931022 – 8 – 0

© Copyright by
Wyższa Szkoła Pedagogiczno – Techniczna w Koninie

„Dobrze przygotowany nauczyciel przyszłości oświaty” projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	4
I. Kształcenie humanistyczne.....	5
II. Kształcenie kulturowe	8
III. Metody pracy nauczyciela humanisty.....	11
Zakończenie.....	17

Celem zasadniczym poradnika metodycznego adresowanego nauczycielom humanistom jest wyjaśnienie wizji kształcenia literacko - językowego oraz przybliżenie metod pracy z uczniem na lekcjach.

Podstawowe pytanie, które stoi przed nauczycielem i na które próbuje znaleźć odpowiedź – to, jak kształcić w sposób zintegrowany, tak, by zagadnienia literackie, ogólnokulturowe oraz językowe traktowane były, jako logiczna całość. Jak uczyć, by młodzież znała mechanizmy języka na tyle, by posługiwać się nim swobodnie i bezbłędnie? Jak wreszcie zachęcić uczniów do czytania tekstów najnowszych i nauczyć rozumienia ich w kontekście tradycji, znanych toposów, motywów, symboli?

Rzeczywistość, w której przyszło nam żyć nie jest łatwa, ale współczesna szkoła musi odnaleźć się w tym świecie i w świecie ludzi młodych. Ona nie może kształcić i wychowywać młodego człowieka w oparciu o raz sprawdzone metody. Musi być nastawiona na zmiany organizacji procesu kształcenia i na gruntowną zmianę filozofii uczenia.

Jak powinno wyglądać kształcenie humanistyczne, czy w ogóle jest na nie miejsce w świecie opanowanym przez technikę? Jak zachęcić młodych ludzi do obcowania ze światem kultury, w czasie, gdy pojęcie wartości wydaje się względne a w ocenie niejednoznaczne?

To ogromne zadanie, które stoi przed humanistą. Kim on jest? Humanista to człowiek otwarty na świat i ludzi, stawiający pytania o sens życia, dociekliwy i ciekawy wszystkiego. To człowiek, który powinien tworzyć świat piękniejszy, bez okrucieństwa, przemocy i strachu. Uczyć kochać innych ludzi, tolerować ich odmienną bez stawiania warunków.

I. KSZTAŁCENIE HUMANISTYCZNE

Humanistyka szkolna, nie może obawiać się trudnych tematów i zmian, które odnoszą się do metod i technik kształcenia. Szczególnie polonistyka szkolna musi zadbać o akceptację kultury masowej, o nową formę korzystania z rozrywki, o wyposażenie uczniów w techniki i narzędzia czytania przekazów wizualnych – zarówno dawnych jak współczesnych dzieł malarskich, filmowych, multimedialnych. Musi być otwarta na sferę popkultury, tak bardzo obecnej we współczesnej kulturze. Jednocześnie poloniści muszą zadbać o zachęcenie do czytelnictwa i dbałość o poprawność językową. Ażeby osiągnąć pożądane efekty nauczyciel musi zaakceptować różnorodne metody kształcenia, czasem uproszczone, ale akceptowane przez uczniów, stosować różne formy pracy służące zdobywaniu umiejętności. Nauczyciel musi także motywować i zachęcać uczniów do aktywnego udziału w życiu kulturalnym.

Rola humanistyki pozostaje nie do przecenienia zarówno w kształtowaniu osobowości i umysłowości młodego człowieka, jak i we wprowadzeniu go w świat wiedzy o zjawiskach kultury, stanowiący fragment rzeczywistości i w przekazywaniu mu niezbędnych umiejętności posługiwania się językiem.

Jakie są więc cele edukacji humanistycznej?:

- pierwsze zadanie stojące przed nauczycielem humanistą to przekazywanie wiedzy o literaturze, sztuce, filozofii . Kształtowanie wrażliwości umożliwiającej uczniowi świadomy i aktywny udział w kulturze. Można włączać uczniów do różnych form życia kulturalnego poprzez uczestnictwo w spektaklach teatralnych, seansach filmowych, koncertach, zwiedzaniu wystaw muzealnych, malarskich. Kształtować zainteresowania czytelnicze tak, aby uczeń umiał znaleźć mądrość, prawdziwe wartości w utworach literackich i był świadomy odbioru piękna dzieł sztuki w kontekście historycznym.
- drugie ważne zadanie, jakie stoi przed nauczycielem humanistą to wyposażenie ucznia w wiedzę ogólną i umiejętności, które pozwolą mu na dalsze kształcenie. Nauczyciel powinien inspirować do samokształcenia i dbania o własny rozwój intelektualny. Powinien uformować umysł młodego człowieka w taki sposób, aby był otwarty, samodzielny w myśleniu, umiał spojrzeć na sprawy w różny sposób, z każdej perspektywy. Dzięki kształceniu humanistycznemu, uczeń powinien umieć przekraczać

granice swojej wrażliwości i swojego światopoglądu. Młodzi ludzie po edukacji humanistycznej powinni być tolerancyjni, ciekawi świata, kreatywni.

- trzecim zdaniem w edukacji humanistycznej powinno być ćwiczenie umiejętności sprawnego posługiwania się językiem. Należałoby położyć nacisk na praktyczne zastosowanie języka ojczystego jako narzędzia porozumiewania się. W tym celu należy rozwijać u uczniów przede wszystkim umiejętności tworzenia wypowiedzi pisemnych w różnych formach, oraz zachęcać do uczestnictwa w dyskusjach, umiejętnego argumentowania swojego stanowiska, logicznego wyciągania wniosków. Uczeń musi opanować umiejętność rozumienia tekstów, oraz umieć swobodnie sformułować wnioski.

Przedstawione cele edukacji humanistycznej nie są rewolucyjne i nie o rewolucję w nauczaniu tak naprawdę chodzi. Istotna jest zmiana myślenia nauczyciela humanisty, który musi odnaleźć nową drogę, by przedstawione cele osiągnąć.

Co zatem wydaje się istotne w nauczaniu?

Przede wszystkim nauczyciel humanista powinien być świadomy i refleksyjny.

Tak naprawdę wiele zależy od samego nauczyciela; jego kreatywności, zaangażowania, umiejętności zaplanowania i zorganizowania warsztatu pracy. Musi on mieć świadomość, że nie ma jednej najlepszej metody nauczania. Zawsze należy brać pod uwagę możliwości uczniów i chęć ich zaangażowania, aby móc odwołać się do najskuteczniejszych stylów nauczania. Podstawowe pytania, które nauczyciel świadomy zadaje to: Czego chcę, aby moi uczniowie nauczyli się? i w jaki sposób ten cel chcę osiągnąć?

Istotna wydaje się postawa pedagoga, który podejmuje następujące działania:

motywuje ucznia

To zadanie, które realizują nauczyciele, ale również rodzice uczniów. Nauczyciel powinien w rodzicach znaleźć sprzymierzeńców. Dobrze by było przeprowadzić zebranie z rodzicami na temat: Jak rodzice mogą wspierać w domu swoje dzieci w nauczaniu? Trzeba jasno przedstawić wymagania, jakie stoją przed młodymi ludźmi w dzisiejszym świecie i na jakie umiejętności kładziony jest szczególny nacisk.

„Dobrze przygotowany nauczyciel przyszłością oświaty” projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

uczy umiejętności

W kształceniu humanistycznym najważniejszą umiejętność to samodzielne działania i poszukiwania przydatne szczególnie w interpretacji literackich tekstów kultury. Nauczyciel humanista powinien odwoływać się także do innych tekstów kultury, nie tylko literackich szukając części wspólnych, ale też zwrócić uwagę na specyfikę każdego tekstu.

Nauczyciel, szczególnie polonista powinien być uczulony na umiejętność poprawnego pisania i czytania. Do sprawności w tym zakresie dochodzi uczeń poprzez odpowiednie ćwiczenia. Nauczyciel powinien stworzyć warunki i możliwości ćwiczenia i sprawdzania tych umiejętności nawiązując w tym celu współpracę z lokalnymi mediami.

II. KSZTAŁCENIE KULTUROWE

Współczesny nauczyciel ma ogromne możliwości korzystania z różnych źródeł informacji. Odpowiadając na oczekiwania uczniów i po to by ich zainteresować przekazywaną wiedzą, powinien te możliwości wykorzystywać na lekcjach jak najczęściej. W Internecie można znaleźć wiele krótkich filmów, które odwołują się do motywów literackich, dokumentują wywiady z pisarzami, lub inne wydarzenia znaczące dla kultury. Wszystkie takie i podobne formy przybliżają uczniowi problematykę, która nie zawsze jest dla niego interesująca z uwagi na niezmienną się od kilkudziesięciu lat zestaw lektur. Nauczyciel humanista odpowiedzialny jest także za kształcenie kulturowe. Powinien od pierwszego kontaktu z uczniem próbować zachęcić go do uczestnictwa w życiu kulturalnym regionu, zachęcać do aktywnego w nim udziału, ćwiczyć nawyk kontaktu bezpośredniego z kulturą. W tym celu warto organizować wycieczki do kina, teatru, muzeum lub innych ciekawych miejsc. Takich adresów, pod które warto zajrzeć, jest wiele. Uczeń skorzysta z nich, jeśli znajdzie się przypadkiem gdzieś w pobliżu, ale musi się takiego nawyku nauczyć, co nauczyciel może zaproponować uczniowi?:

- w Olsztyńskim można zwiedzić Muzeum Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego w Leśniczówce Pranie,
- wędrując po Tatrach można zajrzeć do Harendy (Muzeum Jana Kasprowicza),
- w okolicach Krakowa odwiedzić trzeba „Rydlówkę”. W muzeum można zobaczyć słynne postacie z „Wesela”, ale także pamiątki związane z innymi twórcami Młodej Polski,
- zwiedzając Wawel warto pamiętać o Wyspiańskim, który pisał: „ *u stóp Wawelu miał ojciec pracownię...*”. Tablica upamiętniająca to miejsce znajduje się na ulicy Kanonicznej w Krakowie
- ze świętokrzyskich szlaków warto wstąpić do Muzeum Henryka Sienkiewicza w Oblęgorku,
- jadąc na Lubelszczyznę warto polecić Muzeum Stefana Żeromskiego. Mieści się ono w Chacie, w stylu zakopiańskim, które wybudował pisarz, jako letnią pracownię,
- warto też odwiedzić w regionie Kuncewiczówkę, która jest w Kazimierzu
- w Puławach odnajdziemy ślady polskiego sentymentalizmu, można obejrzeć pamiątki zgromadzone przez księżną Izabelę Czartoryską,

- w okolicach Poznania można zwiedzić Muzeum Pracownię Literacką Arkadego Fiedlera w Puszczykowie,
- spędzając wakacje w Radomskim zajrzeć można do Muzeum Jana Kochanowskiego w Czarnolasie,
- koło Białej Podlaskiej przejść można do Muzeum Józefa Ignacego Kraszewskiego w Romanowie,
- będąc w Krośnieńskim odwiedzamy Muzeum Marii Konopnickiej w Żarnowcu,
- przebywając w okolicach Ciechanowa wstąpić można do Muzeum Romantyzmu w Opinogórze,
- oraz Muzeum Pozytywizmu im. Aleksandra Świętochowskiego położone blisko Opinogóry,
- wyjeżdżając do Warszawy przy Trakcie Królewskim można poszukać śladów skamandrytów i bohaterów „Lalki” Prusa, przy Rynku Starego Miasta wstąpić można do Muzeum Literatury im. A. Mickiewicza, przy ulicy Polnej 40 mieści się Muzeum Marii Dąbrowskiej, a przy ulicy Bagatela kamienica, w której mieszkał z rodzicami Krzysztof Kamil Baczyński.
- warto zajrzeć też do Łazienek. To tu odbywały się słynne obiady czwartkowe, tu w Łazienkach rozgrywała się akcja „Nocy listopadowej”.

Takich przystanków literackich jest wiele, uczniowie niestety zatrzymują się w nich coraz rzadziej.

Najtrudniejsze wyzwanie, przed którym stoi nauczyciel humanista to umiejętne zachęcanie uczniów do czytania. Bardzo szczegółowe streszczenia i opracowania, łatwo dostępne, nie ułatwiają tego zadania. Do czytania nie zachęca również egzamin maturalny. Zaliczenie matury z języka polskiego ogranicza się do zredagowania tekstu o nieokreślonej formie przy użyciu minimum 250 słów. Przeciętny uczeń da sobie radę z lekturą, tym bardziej, że jej fragment jest wydrukowany w arkuszu. Niestety w parze z łatwym egzaminem nie idzie kompetencja językowa, dyspozycje intelektualne, umiejętności samodzielnego myślenia i wnioskowania.

W pracy każdego humanisty, najważniejsza jest pasja, zaangażowanie i przekonanie o wartościach uniwersalnych zawartych w literaturze. Fakt, że literatura jest niewyczerpanym

źródłem mądrości, z którego można w sposób nieograniczony czerpać wychowując młodych ludzi, ułatwia podjęcie właściwych działań nakłaniających uczniów do czytania. O czym należy przede wszystkim pamiętać?

- o właściwym rozplanowaniu omawianych lektur. Pamiętajmy, że uczeń musi się przygotować nie tylko do lekcji języka polskiego, dlatego rozsądny czas przeznaczony na przeczytanie wskazanej książki jest konieczny;
- inny sposób, to pokazanie krótkiego, interesującego fragmentu filmu będącego adaptacją lektury i zachęcenie do czytania, jako sposobu na poznanie dalszych losów bohaterów;
- przed przeczytaniem lektury uczeń powinien wiedzieć, na co ma zwrócić uwagę czytając książkę. Lepiej skoncentruje się na istotnych wartościach, łatwiej poszuka właściwych fragmentów wykorzystywanych na lekcjach, lepiej zrozumie, na czym polega uniwersalny charakter czytanego utworu i co stanowi prawdziwa wartość zawartą w tym utworze.

III. METODY PRACY NAUCZYCIELA HUMANISTY

W ostatnim czasie nauczyciele poloniści coraz częściej spotykają się w swojej pracy z problemami dysfunkcji, które zdiagnozowano u uczniów: dysleksji, dysortografii, dysgrafii. Nauczyciele muszą uwzględnić w swojej pracy dostosowanie wymagań do zaleceń poradni psychologiczno-pedagogicznej. Obraz kliniczny tych zaburzeń jest zróżnicowany, w zależności od stopnia i zakresu dysfunkcji. Nosi nazwę wąskiego, gdy dotyczy tylko jednej funkcji uczestniczącej w procesie czytania i pisania lub szerokiego, gdy dotyczy kilku funkcji równocześnie. Jak w tym wszystkim ma się odnaleźć nauczyciel humanista świadomy spoczywającej na nim odpowiedzialności za rozwój intelektualny młodego człowieka?

Nauczyciel ma mimo wszystko wiele możliwości radzenia sobie z tym narastającym problemem, ale też odpowiedzialność spoczywająca na nim jest ogromna. Z jednej strony sam wybiera środki dydaktyczne i procedury, które powinny prowadzić do osiągnięcia celów dydaktycznych, ale też musi zdawać sobie sprawę z odpowiedzialności, za właściwy wybór. Każda lekcja musi być przemyślana pod względem rzeczowym (założonych celów i doboru treści merytorycznych), metodycznym (jak realizować cele) i właściwego kontaktu z uczniami. Nauczyciel musi często zindywidualizować pracę z uczniem uwzględniając opinie z poradni o ewentualnej dysfunkcji.

Dla sprawdzenia czy metody pracy, które stosuję w swojej pracy są skuteczne, należałoby, co jakiś czas zweryfikować i poddać je ocenie poprzez ankiety ewaluacyjne. W tym celu należy sformułować pytania dotyczące treści lekcji lub stosowanych metod pracy.

Nauczyciel ma do wyboru różne metody nauczania (*źródło F. Szlosek*):

- podające (wykład, praca z podręcznikiem, pogadanka, opowiadanie, prelekcja objaśnienie)
- problemowe (meta plan, dyskusja, metoda projektów, burza mózgów, drzewko decyzyjne, analiza SWOT, techniki darmowe, mapa myśli, metoda trójkąta)
- eksponujące (film, sztuka teatralna, ekspozycja)
- programowane (z użyciem komputera)
- praktyczne (pokaz, metoda projektów, metoda przewodniego tekstu)

może również wybrać różne środki dydaktyczne:

środki techniczne (wzrokowe, słuchowe, wzrokowo-słuchowe), środki przedstawiające rzeczywistość za pomocą słowa drukowanego (słowniki, encyklopedie, tablice), komputer, Internet.

Dobór środków dydaktycznych i metod nauczania powinien być dostosowany do możliwości szkoły, przygotowania nauczyciela i możliwości percepcyjnych uczniów - to są jedyne kryteria, które powinny decydować o właściwym doborze obudowy dydaktycznej lekcji.

Jak zaplanować proces nauczania przedmiotów humanistycznych, by uczeń był przygotowany do egzaminu i miał świadomość, że świat postrzegany i oceniany powinien być według wskazanych norm, ale ten świat wyrażany może być w bardzo różny sposób. Nauczyciel omawiając temat lekcji powinien wybierać różne teksty kultury, by pokazać uczniowi różnorodne środki wyrazu. Niebo może być ciekawym motywem zarówno dla poety jak i prozaika, malarza, rzeźbiarza, reżysera, fotografa. Humanista zwraca się ku korespondencji sztuk pokazując różnorodność w pokazywaniu świata.

Jakie należy stosować metody pracy na lekcjach, by nauczyć właściwej interpretacji tekstów kultury:¹

- metoda przekładu intersemiotycznego i metoda analogii polega na zastąpieniu interpretacji poezji (tak niechętnie czytanej przez młodzież) rysunkiem, tańcem, muzyką, inscenizacją, można połączyć wiersz z innym dziełem sztuki np. rzeźbą.
- metoda stawiania pytań zmusza ucznia do aktywności, wszystkie pytania zaproponowane przez uczniów zapisane są na tablicy, potem nauczyciel przy pomocy uczniów dokonuje ich selekcji i interpretacja i analiza tekstów kultury odbywa się zgodnie z kierunkiem zaproponowanym przez uczniów.
- metoda słów-kluczy polega na szukaniu w tekstach najważniejszych słów i pojęć, które wyznaczają kierunek interpretacji.

Jak czytamy teksty ikonograficzne?

- na początku należałoby zapoznać się z biografią autora, pewne elementy tej biografii mają zapewne związek z prezentowanym dziełem,

¹ Opracowano na podstawie „Szkolnej analizy tekstów kultury” AGMET – Wydawnictwo Edukacyjne

- w następnej kolejności należy umiejscowić obraz z epoką, nurtem artystycznym, ważne są tutaj tendencje malarskie,
- umieścić dzieło w dorobku twórcy, próba udzielenia odpowiedzi skąd zainteresowania tematyką przedstawioną na obrazie,
- określić technikę malarską,
- zanalizować kompozycję obrazu,
- zwrócić uwagę na kolorystykę obrazu, gamę użytych barw,
- zaznaczyć rolę światła w ukazaniu poszczególnych elementów obrazu,
- zanalizować tematykę obrazu i odnieść się do tytułu obrazu.

Jak analizować rzeźbę jako tekst kultury?

- należy na początku przybliżyć sylwetkę twórcy (może to być samodzielna praca ucznia),
- zrozumieć uniwersalny charakter rzeźby przez pryzmat epoki, światopoglądu epoki, w której to dzieło powstało,
- zwrócić uwagę na materiał wykorzystany w rzeźbie i detale.

Wykorzystanie filmu na lekcjach języka polskiego

- zdecydowanie lepszym rozwiązaniem, przynoszącym efekty jest odwołanie się do fragmentów filmu niż oglądanie go w całości. Mamy wtedy czas na rozmowę o filmie i wykorzystanie go przede wszystkim, jako ilustracji lub uzupełnienie tekstów,
- przed obejrzeniem fragmentów należy zapoznać uczniów ze słownictwem, który wprowadzi w świat filmu,
- uczniom należy przybliżyć podstawowe informacje na temat oglądanego filmu, (kim jest reżyser, jaki ma dorobek twórczy, podać informacje na temat głównych bohaterów, poznać rok produkcji, przekazać dodatkowe informacje związane z autorem ścieżki dźwiękowej, scenariusza, scenografii itd.), wymienić najważniejsze informacje dotyczące kompozycji filmu, problematyki.

Trudno jest wskazać jedną najskuteczniejszą strategię uczenia się. Wiadomo, że introwertycy preferują strukturalizowane metody nauczania a ekstrawertycy dobrze się czują

w sytuacjach kreatywnych. Dlatego warto stosować strategie mieszane, dostosowane do preferencji każdego z nas. Wzrokowcy szybciej przyswajają informacje czytając niż słuchając – lubią wykresy, tabele, notatki. Słuchowiec większość informacji odbiera poprzez dźwięki. Zapamiętywanie wiedzy następuje poprzez głośne powtarzanie.

Kinestetyk (czuciowiec) lubi ruch. Najlepiej pamięta to, co sam wykona i bezpośrednio się w to zaangażuje.

Biorąc pod uwagę te różnice w percepcji wiedzy należałoby wybrać odpowiednią zasadę nauczania zmieniając ją co jakiś czas, jakie mamy do wyboru?:

- zasada systemowości – wyraża potrzebę porządkowania wiedzy;
- zasada pogładowości – wyraża konieczność myślowego udziału ucznia w bezpośrednim, zmysłowym poznaniu rzeczy, zjawisk, procesów i wydarzeń;
- zasada samodzielności – jest to nastawienie na rozwijanie samodzielności ucznia, preferowanie poszukujących metod nauczania;
- zasada efektywności – również preferuje poszukujące metody nauczania, wyraża się w pomiarze osiągnięć uczniów skonfrontowanych z założonymi celami nauczania przedmiotu;
- zasada przystępności – polega na stopniowaniu trudności. Polega na przechodzeniu od rzeczy łatwiejszych do trudniejszych.

W ostatnich latach nauka na temat funkcjonowania umysłu człowieka zrobiła ogromne postępy. Czy można być na to obojętnym? Każdy rodzaj inteligencji ucznia można rozwijać. Pomysłowy i refleksyjny nauczyciel zadba o to, by sytuacje dydaktyczne proponowane na lekcji były interesujące, i odpowiadały oczekiwaniom młodego człowieka, który wiedzę powinien nauczyć się przyswajać samodzielnie pod kierunkiem nauczyciela. Metody podające należy jak najczęściej zastępować metodami poszukującymi, operatywnymi i waloryzacyjnymi.

Nauczyciele tworzą uczniom warunki do nabywania następujących umiejętności:²

- Planowania, organizowania i oceniania własnej nauki, przyjmowania za nią odpowiedzialności.

² są one nazywane umiejętnościami kluczowymi, są też tożsame z kompetencjami berneńskimi sformułowanymi jako postulat dla wszystkich szkół europejskich, podczas sympozjum zorganizowanego przez Radę Europy w 1996r.

„Dobrze przygotowany nauczyciel przyszłością oświaty” projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- Skutecznego porozumiewania się w różnych sytuacjach, prezentacji własnego punktu widzenia i uwzględniania poglądów innych ludzi, poprawnego posługiwania się językiem ojczystym, przygotowywania do publicznych wystąpień.
- Efektywnego współdziałania w zespole, budowania więzi międzyludzkich, podejmowania indywidualnych i grupowych decyzji, skutecznego działania na gruncie zachowania obowiązujących norm.
- Rozwiązywania problemów w twórczy sposób.
- Poszukiwania, porządkowania i wykorzystywania informacji z różnych źródeł, efektywnego posługiwania się technologiami informacyjnymi i komunikacyjnymi.
- Odnoszenia do praktyki zdobytej wiedzy oraz tworzenia potrzebnych doświadczeń i nawyków.
- Rozwijania sprawności umysłowych oraz osobistych zainteresowań.
- Przystawiania sobie metod i technik negocjacyjnego rozwiązywania konfliktów i problemów społecznych.

Metoda projektu

Projekt to metoda nauczania, której istota polega na tym, że uczniowie realizują określone zadania w oparciu o przyjęte wcześniej założenia.

Jak każda metoda nauczania nie może być stosowana zawsze? Z całą pewnością ta metoda uczy praktycznego zastosowania zdobytej wiedzy, uczy planowania i organizacji pracy. Uczeń musi wykazać się samodzielnością i korzystać z różnych źródeł informacji. Nauczyciel powinien jednak pamiętać, że metoda ta charakteryzuje się wysoką nieprzewidywalnością efektów, bardzo trudny jest właściwy dobór uczniów wchodzących w skład zespołu, wreszcie trudno w sposób obiektywny ocenić wkład pracy każdego ucznia.

Biorąc pod uwagę wszystkie za i przeciw do stosowania tej metody i z uwzględnieniem, że każdą metodę należy stosować od czasu do czasu, tej należy poświęcić więcej uwagi ze względu na kształtowanie dzięki niej wielu umiejętności koniecznych w dzisiejszym świecie. Uczeń dzięki metodzie projektu uczy się komunikowania z zespołem, przyjmowania odpowiedzialności, podejmowania decyzji, twórczego myślenia, oceniania własnej pracy.

Cechy dobrego projektu:

- dobrze opracowana instrukcja,
- wyznaczony termin realizacji całości i poszczególnych etapów,
- właściwy dobór grupy i wyznaczenie uczniom odpowiedzialności za wykonanie konkretnych zadań,
- jasne kryteria oceniania,
- łączenie treści edukacyjnych z różnych dziedzin.

Struktura prezentacji:

- określenie tematu (nauczyciel powinien zapoznać uczniów z metodą projektu, wzbudzić zainteresowanie),
- poszukiwanie (uczniowie zbierają informacje, przeprowadzają analizę, konfrontują ze sobą różne punkty widzenia, projektują indywidualnie lub grupowo pracę), nauczyciel ewentualnie doradza,
- prezentacja (każdy uczeń powinien mieć okazję zaprezentowania się, bierze czynny udział, nauczyciel słucha, zadaje pytania),
- opracowanie (uczniowie tworzą projekt jako całość zapisują plan sprawozdania, który powinien zawierać: stronę tytułową, spis treści, podziękowania, streszczenie, wstęp, część główną, wnioski, załączniki, bibliografię, nauczyciel monitoruje, udziela rad),
- ocenianie (uczeń powinien mieć możliwość samooceny a nauczyciel oceniając stosuje kryteria określone w instrukcji, daje wskazówki do przyszłej pracy). Kryteria oceny prezentacji powinny uwzględnić: organizację i zaplanowanie prezentacji, wykorzystanie czasu na prezentację, komunikatywność wystąpienia, terminowość prac, estetykę wykonania, jakość przedstawionych materiałów, trafność doboru materiału, rzetelność informacji, stopień zgłębienia tematu, wykorzystanie rekwizytów itp., oryginalny pomysł, stosowanie niestandardowych sposobów prezentacji.

Ważne jest, aby zdawać sobie sprawę, że w kształceniu humanistycznym w obszarze dydaktyki istnieje wiele różnych koncepcji kształcenia i żadna z nich nie jest uznawana za jedynie słuszną i powszechnie obowiązującą. Konkretnie metody i środki dydaktyczne zawsze pozostają do ostatecznej decyzji nauczyciela, który przy ich wyborze nie tylko powinien kierować się ich atrakcyjnością, ale przede wszystkim skutecznością.

Pamiętajmy, że kształcenie humanistyczne rozwija w młodzieży wrażliwości intelektualne, uczy odróżniania rzeczy intelektualnie wartościowych od bezwartościowych. Postawa nauczyciela, sposób komunikowania się (także z rodzicami) i relacja nauczyciela z uczniami jest niezwykle ważna.

Istotą kształcenia humanistycznego jest przygotowanie uczniów do znajdowania odpowiedzi na fundamentalne pytania dotyczące ich własnego życia. Rodzice i nauczyciele powinni towarzyszyć dzieciom na drodze do ich samodzielności. Oznacza to, że najpierw rodzice, a następnie nauczyciele pomagają dzieciom w stopniowym ukształtowaniu oraz kierowaniu się w życiu ich własnym przekonaniem i dojrzałością.

Nauczyciel humanista powinien umieć wskazać uczniowi autorytety, nauczyć stawiania pytań o najważniejsze wartości w życiu. Niech uczniowie dzięki temu wysiłkowi będą przekonani, że celem ludzkiego działania jego przedmiotem i podmiotem winien być człowiek, a w szczególności jego godność, szczęście i pełny rozwój. Starajmy się, my nauczyciele nawiązywać dialog pokoleniowy i szukajmy najlepszych pedagogicznych rozwiązań.

„Ku czemu idziemy? A mnie się zdaje, że nie idziemy do niczego, zawsze jesteśmy w drodze” (John Steinbeck).

BIBLIOGRAFIA:

- GARSTKA Tomasz, MARSZAŁEK Jacek: *Nauczyciel na starcie*. - Warszawa: Wydaw. CODN, 2000
- BYDLAK Zofia: *Funkcjonowanie młodych nauczycieli w sytuacjach szkolnych*. - Opole: Wyższa Szkoła Pedagogiczna, 1993
- DRABEK Barbara, ROWIŃSKA Izabella: *Dzieło filmowe, jako tekst kultury*. MAC EDUKACJA S.A. Kielce 2004
- FABIŚ Izabela: *Start zawodowy bez szoku* // Edukacja i Dialog. - 1998, nr 8, s. 45-48
- JAGŁA-IZDEBSKA Iwona: *Program adaptacyjny dla nauczycieli* // Gazeta Szkolna: aktualności. - 2004, nr 13,
- KŁUSEK Urszula: *Młodemu niełatwo?* // Wychowawca. - 2007, nr 10, s. 13
- KORZYŃSKI Kazimierz: *Porady dla początkujących nauczycieli* // Szkoła Zawodowa. - 1995, nr 8, s. 33-36
- KUJAWSKA Iza, MIŁOSZEWSKA Ewa: *Przed pierwszą lekcją* // Głos Nauczycielski. - 2006, nr 34, s. 8-9
- ŁĄCZYŃSKA Hanna: *Czasem trzeba odpuścić* / Rom. przepr. Anna Wojciechowska // Głos Nauczycielski. - 2006, nr 34, s. 5
- MACIEJEWSKA Jadwiga, DURDA Marek: *Udany start: (adaptacja zawodowa nauczyciela)* // Nowa Szkoła. - 2003, nr 7, s. 27-28
- TARASZKIEWICZ Małgorzata: *Wielka przegrana* // Gazeta Szkolna: aktualności. - 2000, nr 12, s. 19
- ŻEREK Anna: *Dlaczego jestem nauczycielką* // Życie Szkoły. - 2007, nr 7, s.

„Dobrze przygotowany nauczyciel przyszłością oświaty”
projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

www.przyszlynauczyciel.wspt.pl

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

ISBN 978 83 931022 8 0